

[Transcript] Waar is zuster Gabrielle? / 8. De commissaris

MUZIEK

Waar is zuster Gabriel?

Het is al even geleden, maar weet je nog hoe de eerste aflevering van deze podcastreeks begonnen is?

Juist, met die zoektocht, op de plaats waar de woning van Gaston Morni had gestaan.

In oktober 2021 was dat.

Maar dat was niet het begin van mijn zoektocht.

Op dat ogenblik was ik al maandun met de dossier bezig.

En op een dag had ik aan de pastorie een aanvraag voor een balvergunning zien ophangen.

Ik heb toen het parquet laten weten dat de pastorie zou worden afgebroken.

En na mijn telefoontje hebben ze dus beslist om toch nog eens te gaan graven.

Maar daar kom ik volgende aflevering nog even op terug.

Eerst ga ik je nog iets verder mee terugnemen in de tijd.

Niet zoveel, een paar maanden maar, naar augustus 2021.

De poort van achterstond ook en ik was wel eens straks daar, twee stappen binnen gaan kijken.

Net voor het gebouw zou worden afgebroken, ben ik er eens binnen gaan rondkijken in die pastorie van Morni.

Samen met Juri de Blauwe, dat is de huidige directeur van de school.

Juri de Blauwe directeur tegenwoordig van het Oscar Miroche Leuze.

En ook Mark Bokstalen op Asserbay, dat is een naam die je al eens gehoord hebt.

Hij is de hoofdcommissaris van de gerechtelijke politie in Aalst,

die het tweede, het grondige onderzoek naar de verdwijning van zuster Gabriel heeft geleid, vanaf 1990.

En ik had hem uitgenodigd om eens mee te komen kijken naar die plaats waar hij zo vaak is geweest, voor ze definitief zou verdwijnen.

Op dat ogenblik was de bouwfirma al een paar weken bezig met de voorbereidende werken voor de echte sloop.

Ja, ik zei het al, het Sint Vincensius Institute vormt nu één gemengde school met het vroegere heilige maagdcollege.

Dat is de jonge school waar ik zelf zes jaar heb gezeten.

Maar in mijn tijd, ik word al, ja, in mijn tijd waren deze gebouwen strikt verboden terrein voor ons.

Dat is vroeger ook nooit geweest, want we mochten hier niet komen natuurlijk.

En dus ben ik blij dat ik hier ook eens kan rondstappen om een beeld te krijgen van al die lokale waar ik al zoveel over gelezen en gehoord heb.

De pastorie, het klooster, de studiezaal van de zusters waar de ruzie was tussen Gabriel en Mornie.

Ik snap niet waar haar kelder precies was, want dat moet hier ook eens geweest zijn, maar ik weet niet of we daar gaan binnen kunnen straks.

En vooral dus de kelder van zuster Gabriel, waar ze zo vaak zat en waar ze misschien ook vermoord is.

Die wil ik echt zien.

We zijn nu in het vroegere klooster. Sommige kamers staan duidelijk al een tijdje leeg.

De zusters zijn al jaren geleden vertrokken naar het nieuwe klooster waar ik met hen gesproken heb.

Maar toen Mark Bokstalen in 1990 aan zijn onderzoek begon, waren ze hier nog.

Het is een zeer speciale sfeer in de kloostergemeenschap toen, in die tijd.

[Transcript] Waar is zuster Gabrielle? / 8. De commissaris

En nu zal het al een licht wel anders zijn.
We moesten vertrouwen, proberen op te bouwen.
En dan heel voorzichtig de vragen stellen.
Het is een heel gesloten gemeenschap, de kloostergemeenschap.
Wat ook, kreeg er indruk veel.
Ja, Luzie, achterklapp.
Ja, dat was niet anders, niet meer of niet minder dan gelijk welk andere werkmilie.
Ik noem het een werkmilie.
Dat was dat ook, ja, Luurzijd.
Dat was ook mensen die dat goed meen en mensen die de kansen afliepen.
Zusters die achter directeuren blijven staan, die er niet slecht konden van horen.
En andere zusters die onder bedekte termen doen en wat afvielen.
Maar het is toch ongelooflijk benaderd
dat we dus na acht jaar na de verdwijning, nog die avond van de verdwijning,
bijna tot op de minuut konden reconstrueren.
Dus dat betekent voor mij dat dinonken daar mee bezig geweest zijn.
En op die wijze hebben we hem op heel wat leugend zijn tegen strijdigheden betrappt,
kwam dan op zijn verklaring terug.
Kortom, wij hebben hem eigenlijk ontmaskerd,
gaan ze het onderzoek door, hoor, als een flagante leugenaar.
Je luistert naar waar is zuster Gabriel en mijn naam is Philipp Heymans.
En dan komen we op een eerste belangrijke plaats,
de studiezaal van de zusters.
Een grote ruimte die vroeger vol met werktafeltjes gestaan moet hebben,
maar nu is ze leeg,
met alleen wat afval dat hier en daar opgestapeld ligt.
Aan de overkant van de zaal zie ik het deurtje
waar langs Gaston Morni die avond moet zijn binnengestormd
om zich boos te maken op zuster Gabriel.
Hij moet er razend geweest zijn voor sommigen.
Het is voor de verschillen die dat zeggen.
Je kunt zeggen, ja, die verklaringen,
die nonken, daar zoveel over te vertellen,
tegen elkaar, kunnen die verklaringen gecontamineerd zijn.
Dat is natuurlijk een risico, de tegenodige zegt dat.
Die andere heeft dat niet gezien, maar die bevestigen dat.
Dat is een risico die er natuurlijk in zit.
Dat ze dingen vertellen, die is verlijk niet zelf gezien hebben,
maar die ze weten van een ander zuster.
We stappen door dat deurtje van Morni
en we nemen de gang naar zijn huis.
Een weg die de directeur allicht ook honderden,
misschien duizenden keren gestapt heeft.
Daar is de doorgang die hij nam voor de mis te doen, ja.

[Transcript] Waar is zuster Gabrielle? / 8. De commissaris

Maar vanuit het klooster, via een eerste op tweede verdiep,
was er ook een verbinding van haar kamer,
rechtstreeks, naar de woning.
Dus zij kon hierover als hok lopen zonder overal de sleutels.
En dan komen we in het kleine tuintje van Morni,
de plaats waar de politie over twee maanden zal graven.
Het wordt duidelijk al lang niet meer onderhouden.
Het is nu een tuintje vol onkruid waarin een weggegooide plastiktuinstoel ligt.
Maar ooit moet het wel mooi geweest zijn.
Dus hier hebben we natuurlijk niet een gegraven, hè?
Hier is nooit gegraven.
Nee.
Als er dan geen toestemming voor is, is dat moeilijk, hè.
Hier is zijn woning, ja.
Want hier dikken we eens binnen geweest.
Verschermen keren, verschermen keren verhaalden.
Dat zijn we liever hier.
En dan de kelder moet daar...
Een plek waar bokstalen en ze mannen wel uitgebreid gezocht hebben,
is de kelder van de pastorie.
Onder meer door de lijkgeur die hun collega Denis Bourdodouille
er jaren eerder had geroken.
We gaan een kraakende, donkere trap af.
Mag ik ook de gazen moeten schijnen?
Dat is...
Dat is geen lichte meer.
Er zijn een paar kelders onder het gebouw.
Een wijnkelder en een paar ruimtes die nu leeg zijn.
Hier hebben we goeien gezocht, hier ook, hè.
Ja, dat hier.
Er is een holle ruimte hierachter.
En hierachter ook.
Hierachter ook.
Ja, dat hangt nu ook een houtenplank voor.
Zo is het.
Zo is het.
Zoals die kruipkelder aan zo gezegd.
Ja, dan is dat.
Hier hebben bokstalen en ze mannen gezocht naar het lichaam van zuster Gabriel.
Ze hebben gaten geboord in de muren, maar zonder resultaat.
We gaan weer naar boven en gaan dan op zoek naar een andere kelder.
Die van zuster Gabriel.
Die ligt niet onder de pastorie of het klooster, maar onder de school.
Commissaris bokstalen herinnert zich niet zo goed waar die ergens zit.

[Transcript] Waar is zuster Gabrielle? / 8. De commissaris

En directeur de Blauwe weet het ook niet, want hij werkt hier nog geen jaar.
Gelukkig heeft hij een hulplijn ingeschakeld.
Ik heb bij haar geroepen de directeur van het domein hier.
Ze heeft wel meer jaren op de teller dan ik zelf hier in deze school.
Dus jij kan het schelen.
Volgens mij was het in de...
Wat zei de jonge kerk?
Ja, en dat was een chauffage die diende voor de klaslokaal.
Want ze moest dat telkens iedere morgen in de winter moesten dat doen.
Dat zal wel kunnen, we hebben hier verschillende kelders voor dat chauffageketels staan.
Wat?
Dat is kinder.
De kelder waar zuster Gabriel vaak zat, bevindt zich aan de overkant van de speerplaats.
Helemaal achteraan het domein.
Dus best wel een eindje van de pastorie en het klooster van Daan.
Want die liggen aan de straatkant.
Vooraan dus.
Ik ruik allemaal zo'n goedgeur op.
De kelder wordt nu gebruikt als materiaalhoek voor de technici van de school.
Alleen botsen we op een teleurstelling.
De deur is op slot.
En directrice Bea heeft geen sleutel.
Stokjes is niet wat.
Maar dat was nog toch niet veel aan te zien.
Nee, maar...
De plaats.
Nee, want dat is helemaal leeg gemaakt omdat er hier als best...
Ja, want toen wij hier in 2.30 of 2.90 gingen,
stond daar meubeljes hier nog van.
Gabriel, dat stonden nogal.
We hebben nog een videocassette.
Maar het was nog weinig aan veranderd op die 8 jaren.
Nog een paar zaken die in ons konden, dienen hebben we nog gevonden.
Dus we zijn onhaangoeigd gebleven, hoor.
Maar nu zal het weg zijn, hè.
Ik maak nog een paar foto's van de plaats waar we geweest zijn
en fiets weer naar huis.
Dank je wel, m'n vrouw.
Tot ziens, hè.
Met gemengde gevoelens.
Blij dat ik me nu een goed beeld kan vormen van de plaats waar alles gebeurd is.
Maar ook teleurgesteld dat die ene bijna mythische plaats onbereikbaar blijft.
Eigenlijk gans die zaak van de verdwijning van Justin Gabriel
is heel simpel.

[Transcript] Waar is zuster Gabrielle? / 8. De commissaris

Heel simpele zaak, hoor.

Een paar maanden later heb ik opnieuw afgesproken met commissaris Boxstalen in allerust bij hem thuis.

En, jawel, hij is een politieman

en dus heeft ook hij zijn papieren van toen voorzichtig liggen.

Dat weet ik ook niet meer, hè.

Dit is de man die in 1990 en 1991 wel grondig onderzoek ontdekt naar de verdwijning van zuster Gabriel.

Die zijn best heeft gedaan om Gaston Morni te laten bekennen dat hij verantwoordelijk was.

En dat allemaal volgens verschillende mensen

omdat hij de naam van Morni had opgemerkt in een drugsonderzoek.

Dat drukt ons hier, dat is mij volledig onbekend.

Maar dat klopt dus niet, volgens Boxstalen.

Over een drugszaak weet hij niks.

Nee, volgens hem zit het anders in elkaar.

Hij was toen hoofd van de afdeling moordzaken van de gerechtelijke politie in Aalst.

Wij hadden een goed raar in de afdeling moordzaken.

En af en toe storten zijn team zich op zogenaamde cold cases.

Al de zaken die maar niet opgelost raakte.

En in 1990 beslisten ze

om de zaak van zuster Gabriel is van onder het stof te halen.

Het heeft altijd blijven sluimeren onder de personeesleden dat het toch iets aan de hand was met die verdwijning.

En dan hebben wij het dossier opgevraagd bij het parquet en dan met ons drieën, dus ik zelf en nog mijn medewerkers die dat uitgeplozen hebben, een onafvanglijk van elkaar.

En vandaan dat hebben wij volledig kaartblans gekregen om dat verder uit te spitten, gedurende, ja, meer of jaar.

Boxstalen en zijn twee medewerkers lezen het dossier na en ze komen alle drie los van elkaar tot dezelfde conclusie.

Ja, de hypothese was direct duidelijk, hoor.

Als je die dossier analyseert, was het duidelijk dat het de directeur was die er iets mee te maken had.

En dat vind ik toch heel opvallend.

Drie politiemensen lezen onafhankelijk van elkaar het dossier zoals dat al een paar jaar bij het parquet stof ligt te vergaren.

En alle drie denken ze dat ze in de richting van Mornie moeten kijken.

Iets waarvan hun collega's trouwens gezegd hebben dat ze het in 1982 ook al vermoeden.

Toch is het spoor acht jaar lang eigenlijk niet onderzocht.

Tegen mij zei hij, kijk, ik mocht inderdaad

op dat ogenblik een aantal handelingen niet stellen en in 1990 mocht collega Boxstalen die wel,

[Transcript] Waar is zuster Gabrielle? / 8. De commissaris

dus daar moet wel ergens iets veranderd of gebeurd zijn.

Ja, dat is wel mogelijk, dat collega dat zegt.

En er is een verandering geweest van het procureur.

En ik kan nu zeggen, vanaf dat moment

heb ik met mijn afdeling alles kunnen doen wat ik voorstaalde.

De procureur zelf, dus de baas van het parquet van Dendermonde is in 1990 nog altijd dezelfde als in 1982.

Maar zijn rechter hand, de eerste substitut

die ook het onderzoek naar zuster Gabriel leiden,

die was intussen wel met pensioen.

En het onderzoek zat dus bij een andere substitut.

Zat daar het verschil?

We zijn zelfs in overleg geweest met het procureur-generaal in Gent.

En ik heb eigenlijk kunnen doen wat ik dacht nodig te zijn.

Dus ik denk dat dat het verschil is.

Dankzij het nieuwe onderzoek

komt er ook steeds meer aandacht voor de zaak in de pers.

En dan gaat ook de procureur-generaal van Gent zich ermee moeien.

Hij is de baas van de procureur van Dendermonde.

En in die tijd had hij een vrij zinnige stempel, geen katholieke.

Misschien heeft zijn invloed wel geholpen om de politie haar werk te laten doen.

En zo zie het bokstalen ook

dat er in het dossier van het parquet documenten zitten

die zijn collega Bordeaux-Duit in 1982 niet te zien heeft gekregen.

Het verslag van de gemeente politie bijvoorbeeld

over het allereerste verhoor van directeur Morni en moeder Overste.

Het verslag waarvan de mensen van de gemeente politie vermoeden

dat de eerste substitut het thuis in een laden van zijn bureau had bewaard.

Denk stukken van de lokale politie die het eerste proces verband hebben opgesteld

dat niet in ons dossier zat.

Er zijn zaken in die we niet wisten.

Het eerste verslag van de gemeente politie zit dus wel degelijk in het dossier

en is niet bij de eerste substitut blijven liggen.

Maar het is ook niet bezorgd aan de gerechtelijke politie die het onderzoek heeft voortgezet.

Dat is opmerkelijk.

Maar om het toch wat te nuanceren

ik heb dat eerste proces verbaal ook eens kunnen bekijken.

Het proces verbaal van de Nibourh Daudouille van de gerechtelijke politie heb ik trouwens ook gezien.

Hoe me dat gelukt is kan ik helaas niet zeggen.

Maar wat ik wel kan zeggen

in geen van beide verslagen schrijven de politiemensen

dat ze ernstige verdenkingen hebben tegen gaston Morni.

Ook al hebben ze me dat dus wel gezegd

[Transcript] Waar is zuster Gabrielle? / 8. De commissaris

dat ze na hun eerste verhoor geen enkele twijfel hadden in hun PV's staat het niet te lezen.

Wel dat Morni zuster Gabriel op de vingers had getikt en dat zij hem zo hebben belaagd met anonime briefjes. Dat staat er wel in.

Zijn hun herinneringen veranderd 40 jaar na de feiten? Of durfden ze het toe niet op papier te zetten?

En ik denk ook aan een opmerking van mijn eindredacteur.

Ja, als je nu een echte politieman in harte neer bent vind ik het raar dat je dan toch niet zelf wat meer daarachter aangaat.

Ja, maar dan mag nu eenmaal niet bij ons.

Ja, maar dan nog even lip.

Ik ga me niet zeggen als een politieagent iets wilt uitzoeken dat hem dan niet kan uitzoeken nu.

Misschien, ja, de ene zaak is de ander niet en de ene substitut is ook de ander niet.

Daar kan ik me niet over uitspreken.

Wat zou je bezoken dat een substitut zegt van u hebt dat allemaal gedaan zonder enig bevel, dus we gooien dat gewoon de vuilnisbak in?

Ah nee, dat kan niet, he.

Dus eens dat bepaalde onderzoeksverrichtingen op proces verbaal staan die proces verbaal kunnen niet verdwijnen, he. Dat moet in het oostier blijven.

Het is trouwens het zelfs een misrijf, he.

Toen verdwijnen van authentieke stukken.

Dus als politieman kon je misschien wel wat druk zetten door op eigen houtje dingen te doen en het op PV te zetten?

Misschien, ja, misschien.

Maar dat is allemaal mosterd na de maaltijd natuurlijk.

Het onderzoek is acht jaar lang allerlei richtingen uitgegaan, behalve die van directeur Mornie.

Maar daar komt in 1990 dus verandering in.

We zijn er naartoe gegaan in zijn woning en de deur werd hopig gedaan door zijn vaste ogenvriend die daar ook in woonde.

Mornie, die was niet alwezig en was de mis.

En toen, wij zijn daar naar die kapel gegaan.

We hebben dat bezig gezien, terwijl hij de mis aan toen was.

We hebben gevraagd om mee te komen naar zijn woning, dat was zeer breedwillig.

En we hebben dan in zijn woning gevraagd hoe ik mijn toestemming te mogen doen.

Dat was geen probleem.

[Transcript] Waar is zuster Gabrielle? / 8. De commissaris

En we hebben hem dan meegevoerd naar ons,
naar de burens van de gerechtelijke politie en aan ons.
Joss doet de deur open en Gaston Mornie
wordt een eerste keer verhoord door bokstalen
en zijn collega's.
En er zullen nog veel verhoren volgen.
Daarbij gebruiken de speurders een standaardtechniek,
die van het vrije verhaal.
Ze laten Mornie gewoon vertellen wat hij wil
en daarna gaan ze alles wat hij gezegd heeft controleren.
En op die wijze hebben hem op heel wat leugend zijn tegenstrijdigheden betrap.
Hij kwam dan op zijn verklaringen terug.
Hij was zelfs tegenstrijdig met zijn eigen verklaringen.
Kortom, we hebben hem eigenlijk ontmaskerd.
Gaan ze tunnels ook door als een flagante leugenaar.
Zo ontdekken de politiemensen
dat Mornie na de verdwijning van 60 Gabriel
met verschillende mogelijke verklaringen is gekomen.
Zo liet hij uitschijnen dat 60 Gabriel met een man vertrokken was,
dat 60 Gabriel achter hem aanliep,
dat zij door zijn wijgering het kloos te verliet,
dat 60 Gabriel in een vaart terechtgekomen was,
dat 60 Gabriel als kloosterling een slecht leven leidde
en dat hij verdwijnek daarvan een voorsetting was.
Maar commissaris Bokstalen gelooft het niet.
60 Gabriel had volgens hem geen enkel motief om zelf te vertrekken.
Zo was graag in het klooster
en alles wees erop dat ze klaar stond
om met haar leerlingen naar Italië te vertrekken.
Ze heeft nog een dag zelf nog Italiaanse liers gaan afhalen
en nog contacten voor wat hotelverblijven in Rome waren geplant.
Er waren ook geen spullen van 60 Gabriel verdwenen,
behalve misschien een fototoestel.
Nee, voor Bokstalen is het duidelijk.
Al die hypothesen zijn 12 sporen die bedacht zijn door één man.
Hij zelf vond dat uit.
Ik stijd of zo, als hij dacht, er is een beetje een ongerustheid,
vond hij terug een nieuw verhaal uit.
Hij zei zelfs dat hij 60 Gabriel tot 2 keer geëfoneerd had.
Natuurlijk zijn daar geen getuigen van.
En op die wijze kon hij die ongerustheid
een beetje in de Kiemsmoer die er was in het klooster.
Juist, die telefoonjes die 60 Gabriel nog zou hebben gepleegd naar Mornie.
Ook daarvan geloven de speurders niet veel.

[Transcript] Waar is zuster Gabrielle? / 8. De commissaris

Ze kunnen niet meer checken of die er echt geweest zijn,
maar ze doen wel een test.
Ze laten Mornie verschillende stemmen horen,
waaronder die van Gabriel, die ze van al de klank opnames halen.
Wij beschikten over de stemmen van 60 Gabriel
als gevolg van haar lessen die ze gaf
en ook van andere kloosterzusters en van mensen die Mornie gekend heeft.
Wij hebben die aan Mornie laten horen
om te zien of hij de stem van 60 Gabriel herkende, wat hij bewerde.
Maar hij kon de stem van 60 Gabriel daar niet in herkennen.
Dus dat Mornie de stem van Gabriel met zekerheid herkent heeft,
dat moet hij intrekken.
En terwijl de speurders er steeds meer van overtuigd raken
dat Gabriel niet zelf is vertrokken,
ontdekken ze ook dat Mornie een motief heeft om haar te laten verdwijnen.
Want Suster Gabriel bespioneerde hem.
60 Gabriel had een nota-boekje
waarin hij had zijn nota-snamp in Steenow.
En de moeder overste had dat, we wisten dat niet.
En na een paar maanden of zo, die zei ze, kijk, hier is het boekje
het nota-boekje van 60 Gabriel
en zegt dat hij het eigen beweging aan ons geeft.
We wisten niet van het bestaan daarvan af.
Dat is toch ook wel vreemd
dat de toenmalige moeder overste dat boekje van 60 Gabriel
jaren heeft bijgehouden
voor ze het uiteindelijk aan de politie wilde geven.
Zij had dat al die jaren achtergehouden.
Dus het is pas toen zij gewaar werd
dat we daar maar bleven op incisteren
en om die zaak op te lossen
dat ze daarmee naar boven gekomen is.
Waarom heeft ze dat gedaan?
Dat is een goede vraag.
Maar we kunnen het haar niet meer vragen.
Wat er in het boekje stond,
dat heeft bokstalen wel nog in zijn notici staan.
Op zodaag 30 januari 1982 schreef ze in haar agenda
Mickey en Carol op bezoek.
Fotos van uw blik.
Discussie over diakonaat van de vrouw.
En dan tot zover slaat.
En dan hebben we daarover veroogd.
Uit het verhoofd van het betrokkenen

[Transcript] Waar is zuster Gabrielle? / 8. De commissaris

blijkt dat de inhoud van dat gesprek juist is
en dat ze 60 Gabriel vermoelijk
het gesprek heeft afgeluisterd.
Want ze was daar niet bij aanwezig.
Dus het is een indicatie
dat ze inderdaad wel in de woning kon
en dat ze gesprekken afluisterde.
En dan op 8 februari 1982 in dat agenda in Stelo.
Dus een maand voor de verdwijning staat
bezoek van Achille voor de middag.
Telefoon na de middag rond 2 uur 30.
Achille plus zavondste 8 uur 20 tot 9 uur
gepraat over homophilie
langs voor en langs buiten.
En dan nog op 11 februari staat de agenda
achter brieven uit Merckham.
Bovenhoekstraat, zoveel.
Telefoon uit bureau.
En dan onder leesbaar slaapkledij, paars, wit.
Kortom uit de notas, die kunnen we opmaken
dat zij inderdaad wel een mornie aan het observeren was.
Eerlijk gezegd, ik vind niet dat er veel uit af te leiden valt.
In elk geval niets echt compromiterends voor mornie.
Nee, natuurlijk is maar één boekje van het laatste jaar.
Misschien dat er nog een boekje is van de voorgaande jaren,
maar dat hebben we niet gevonden.
Maar het is dus wel duidelijk dat Gabriel hem in de gaten hield.
Zij had in haar kelder een systeem om sleutels bij te maken
en op die wijze kon zij ook in de kamer van mornie.
Mooney heeft dat gewaar geworden
omdat er bepaalde zaken verdwenen uit zijn kamer
en van dan af deed hij minder beroep op Gabriel
om haar als sofeur aan te stellen.
En heeft hij dan een auto aangekocht
waarmee hij een ander sofeur had om er rond te voeren.
Op die wijze stelde hij zuster Gabriel wat buitenspel
en dat is zo'n kentring geweest
zo vorig jaar moet dat geweest zijn voor haar verdwijning.
Eind 1981 enkele maanden
voor haar verdwijning zegt mornie
dat hij Gabriel niet meer nodig heeft als sofeur.
Hij koopt een eigen auto zodat hij die van het klooster
niet meer hoeft te gebruiken.
En hij vraagt een gepensioneerde klusjesman

[Transcript] Waar is zuster Gabrielle? / 8. De commissaris

om zijn sofeur te worden.
Waarschijnlijk omdat hij vindt
dat Gabriel hem te veel in de gaten houdt.
En dan is dat verergerd in die zin
dat Gabriel waarschijnlijk op het spoor gekomen is
dat mornie homosexuel was
en dat hij daar foto's van had
of dat hij daar documenten van had
dat ze dan verder blijven onderzoeken is
en dan meer zaken op het spoor gekomen is
en dat dat dan op die wijze escalerde
kunnen ons wel indenken
een zeer godsvruchtige nom
die dat merkt van een pastoor
die haar baas de slotte was
dat dat wel zal gevroongen hebben.
Die homosexualiteit
die geeft mornie ook toe aan de politie.
Er is Jos die bij hem in woont
maar daarnaast blijkt hij nog veel andere
vrienden en one night stands te hebben.
Door verschillende van die homosexuelle vrienden
werd hij niet zo flaterend afgeschilderd
ook iemand die werkelijk geobsedeerd was
door seks, niet zozeer de relatie
maar seks, dat was voor hem belangrijk.
En dat zou zuster Gabriel dus ontdekt hebben
klopte dan dat ze hem ook naar homobaars
of orgien moest brengen.
Dat zou misschien kunnen gezegd worden
maar dat is niet uit onderzoek gebleken.
Na het onderzoek zijn er heel wat geruchten
opgedoken die als fantasie kunnen bestempeld worden
iedereen heeft daar zo'n eigen mening over
maar wij weten wat verschillende getuigen
verklaard hebben dus wij richten ons
naar wat het onderzoek in het strafdels
hier geschreven staat.
Dat mornie seksbelangrijk vindt tot daar aan toe
maar er is ook dat gerucht
dat hij kinderen zou hebben aangerand
toen hij les gaf in Vilvoorde.
Dat wordt gezegd maar daar hebben we die
niet kunnen verder uitwerken

[Transcript] Waar is zuster Gabrielle? / 8. De commissaris

maar er waren daar ook, toen al in die tijd seksuele handelingen, als ik mij herinner de verklaring van die apt destijds. Maar dat mornie weg moest uit de aptij dat is wel duidelijk. Volgens dat ik hier in onze samenvatting leest is de apt van Grimbergen verwoord en die zegt in zijn opleiding was hij godsvruchtig maar had een moeilijk karakter heersuchtig, achterdochtig en niet betrouwbaar en reeds in Grimbergen had men over zijn homophilie neigen geoord en men was content dat en de mond benoemd werd. De directeur werd ook in Grimbergen opleugens betrapt en hij kwam zijn financiële verplichtingen niet na hij moest aan zijn, regelmatig aan zijn geloft en herinnerd worden. En daarmee komen bij een ander mogelijke motief het mogelijke financiële geschoemel. Mornie verdiende wel goed maar hij gaf ook erg veel uit zoals Sjos bijhield in zijn blauwe map. We hebben zijn rekeningheidskastoens gecontroleerd bleek ook dat hij in de periode van 31.12.79 tot 31.97 een totaal bedrag van 5.600.000 Frank heeft uitgegeven in Schex en totaal bezit bleek op vermelde daad ongeveer 4.500.000 Frank. Omgerekend gaf hij zo'n 140.000 euro uit en had hij nog 111.000 euro over. Als je rekening houdt met de inflatie zou dat vandaag samen ongeveer 530.000 euro zijn. Dat is heel veel geld in die periode. En als je dan nazigt waar hij dat geld dan uitgegeven heeft giften vooral aan zijn homo-relaties en ook etentjes en dure dranken en zo. Kan het dan zwijgeld geweest zijn voor zijn homo-relaties? Dat is niet uit te sluiten hij zegt dat daar geschenken waren maar geschenken van 700.000 Frank aan één van zijn homo-vrienden is niet zomaar een cadeautje.

[Transcript] Waar is zuster Gabrielle? / 8. De commissaris

Een van zijn vrienden krijgt een lening van 17.000 euro in de waarde van die tijd en hij moet hij ook niet terugbetalen. Waar kwam al dat geld vandaan? Als directeur in Den Monde had hij twee wetten, één als lesgever, 40.000 netto per maand en één als algemeen directeur van de congregatie ongeveer 30.000 netto per maand en daarnaast had hij ongeveer 10.000 inkomsten per maand aan bijvoorbeeld missen en biechten 6.000 per maand aan de retraits en recollecties. De samengevat beschikt hem ook niet toen in die periode over ongeveer 86.000 Frank netto per maand. Zo'n dikke 2000 euro. En hij kreeg ook nog giften van 500.000 Frank, 50.000 en 6.000 vrouw. Dus, even rekenen. In die tijd heeft Mornie netto een kleine 300.000 euro verdiend. Kost en inwon kreeg hij van de kerk. Die hoefde hij dus niet te betalen. En dan kreeg hij nog giften die hij voor zichzelf hield. En hij vroeg aan de zusters geld om aan de abdij van Grimbergen te geven maar ook dat hield hij voor zichzelf. Tel dat allemaal samen en dan heeft hij wel genoeg om 140.000 euro uit te geven en ook 111.000 over te houden. Er zijn geruchten over nog meer geschommel maar ook die heeft de politie niet kunnen bewijzen. En in principe had hij dat dus niet nodig. In elk geval, gaston Mornie heeft bij zijn wijding als pater Norbertijn drie geloftes moeten afleggen. Van armoede, van kuisheid en van gehoorzaamheid. Uit het onderzoek blijkt dat hij het met alle drie niet echt nauw nam om het zacht uit te drukken. En dan ligt daarom begon zuster Gabriel hem anonieme briefjes te sturen. En de laatste brief die is eigenlijk de aanleiding geweest tot die ruzie Van Nadine Gabriel verdwenen is. Wat zal er dan in die brieven gestaan hebben? Wij denken en ook uit de verklaringen van Mornie zelf dat hij daar werd aangeklaagd. Weeg zijn gedrag, zijn homoseksuele gedrag.

[Transcript] Waar is zuster Gabrielle? / 8. De commissaris

In die tijden, 1982, homoseksuele gedrag.
En de kerk was toch een redelijk taboe.
Dus dat daarin stond dat hij moest gedaan zijn met zijn gedrag.
Maar u moet zich ook baseeren op zijn verklaringen
om te zeggen die lagen onder zijn kussen
en in een waardoor zou kunnen gaan?
Ja, maar ik min mij te remmen dat hij er ook over sprak
tegen andere kloosterlingen, ook hoor.
Zelfs tegen moederoverste.
Dus via andere verklaringen weten we dat er daar moet over geweest zijn.
Dus Mornie heeft een motief.
Hij had ook een aanleiding, de woede uitbarsting in de studiezaal.
Maar wat er daarna precies gebeurd is,
dat blijft ook voor de speurders een veronderstelling.
Heeft de directeur de zuster vermoord in een hoogoplopende ruzie?
En wat is er dan met haar lichaam gebeurd?
Want om dat te verplaatsen heb je wel wat kracht nodig.
Kracht die de kleine, pafferige Mornie wellicht niet had.
Had hij dan een medeplichtige?
Een van zijn sexpartners bijvoorbeeld,
want daar zaten erbij met een crimineel verleden.
Ik min mij te herinneren dat er één was
dat hij op straat voor zijn woning oppikte
en andere die hij via advertenties...
Hij schreef advertenties dat hij contacten zorgt met homoseksuelen
en daar ook was er iemand bij die kent was voor lichte klein kriminaliteit.
Wat wist hij vooraf niet dat het crimineelen waren?
Nee, dat kon hij niet weten.
Dus het is maar achteral dat dat bleek.
En ook het feit dat hij aan die mensen geld gaf,
toch in die tijd namelijk een grote bedragen.
Of kreeg hij hulp van iemand uit het klooster?
Ik denk dat sommige zusters een beetje jaloers waren op zuster Gabriel.
Zij mochten meer dan andere zusters, dat er daar misschien wel een beetje jaloers uit was.
Er waren inderdaad wel een paar zusters, één, twee misschien,
die we eigenlijk geen medewerking hadden.
Die nog tans volgens ons veel moet geweten hebben.
De naam ontsnappen mij nu, maar er was een poort zuster
die de poort de open deed voor de toegang tot de kloostergang
vlak naast de woning van Moni die de telefoons opnam.
Die zuster, die weet dus heel veel wat de gang van zaken is
en de gemeenschap daar, heeft eigenlijk bijna niets willen zeggen.
Die poort zuster, zuster Lydia, is ook degene die aan de familie van Moni zei
dat ze Gabriel had zien rijden in een dure rode auto.

[Transcript] Waar is zuster Gabrielle? / 8. De commissaris

En dat ze de stem van zuster Gabriel nog had herkend aan de telefoon.
Ook zuster Lydia krijgt het test met de geluidsopnames te horen.
En ook zij moet toegeven dat ze de stem van zuster Gabriel toch niet zo goed kan herkennen.
En er gebeurt nog een test.
Want in 2000 is een Zuid-Afrikaanse expert met een leugend detector in ons land.
Moni wordt aan het toestel gelegd.
Maar het resultaat is onduidelijk.
Ook dat levert dus niks op.
Ik leg bokstalen ook nog even voor wat de familie van Moni mij heeft gezegd.
Dat de directeur onschuldig is.
En dat Schoss en zijn familie leugens over hem hebben verspreid om hem kapot te maken.
De feiten zijn daar.
De uitleg die dan gegeven wordt daar aan is naast de kwestie.
Het zijn de feiten die tellen.
En het is een persoonlijk menig naar Hans aan het onderzoeken
dat het eigenlijk wel goed voor had met Moni.
Die wilde een serieuze relatie opbouwen met hem.
Maar dat Moni daar niet voor te vinden was.
Hij zou dan niet kunnen dat Schoss dacht als hij geen relatie met mij wil.
Dan zal ik maar gaan beweren dat hij de zuster vermoord heeft.
Maar dat heeft hij nooit beweren.
Dus hoe kwaad dat hij ook was op Moni.
Hij heeft nooit gezegd dat Moni de zuster doen verdwijnen heeft.
Dat heeft hij nooit gezegd hoor.
Hij heeft altijd gezegd er zijn vraagtekens.
Maar hij heeft nooit doorgedruurd of beschuldigend geout tegen Moni
over de verdwijning van zuster Gabriel.
In dat Nederlands programma zij hij commissaris Bokstalen heeft mij gevraagd
om nog een tijdje bij Moni te blijven wonen
zodat ik veel informatie zou kunnen leveren.
Dat zou misschien wel kunnen
dat ik dat destijds zou gevraagd hebben.
Want het is toch wel 30 jaar geleden.
Hij heeft wel de verschillende keren mijn brieven geschreven.
Dus als onderzoeker waar we eigenlijk niet zoveel mee vooruit konden.
Gewoon omdat hij niets wist van de verdwijning.
Ik moet het ook nog even over een andere getuig hebben.
Want in 1991 worden de speurders benaderd door Catalijne de Brouwer.
Zij werkte in de periode van de verdwijning
in een kindertehuis van het klooster.
Maar zoals ook freelance journalisten
die voor het katholiek hetijdschrift Kerk en Levens schreef.
Ze vertelt aan de politie dat ze eind 1981
een paar telefoons heeft gekregen van een vrouw

[Transcript] Waar is zuster Gabrielle? / 8. De commissaris

die zich voorstelde als een zuster uit het klooster.
De zuster vroeg haar om verdachte transacties
op de rekeningen van het kindertehuis in de gaten te houden.
De Brouwer vroeg aan een andere zuster die in het kindertehuis werkte
wat dat kon betekenen.
En die zuster antwoordde haar
dat het wel echt zuster Gabriel was die haar had gebeld.
Want die had ook aan haar gevraagd om rekeningen in te kijken.
In haar derde en laatste telefoon
zou de zuster gezegd hebben
dat ze twijfels had over de zelfdoding van een lokale topman
van het christelijk ziekefonds.
Die was gestorven nadat hij op de vingers was getikt
voor onregelmatigheden.
Maar de zuster zou gezegd hebben dat hij onschuldig was.
Daarna kwam er geen telefoontjes meer.
Met die informatie stapt de Brouwer naar de politie.
Ze schrijft er trouwens later ook een boek over.
Dat weten we uiteraard ook.
We hebben een stelig vlucht bij ons te kennis gebracht
maar daar zien we geen verband in.
We hebben dat nagegaan.
Er is geen verband ook met een verdwijning van een almousineer
in een Gentse gevangenis.
Die toen ook in die periode was
maar die twee zaken zijn niet in verband te brengen
met onze verdwijning van zuster Gabriel.
Ik heb ook geprobeerd
om aan het dossier over die zelfdoding te raken.
Dat is mij niet gelukt.
In elk geval, de speurders hebben geen reden
om te denken dat de verdwijning van zuster Gabriel
verband houdt met andere zaken.
Misschien was ze inderdaad op zoek naar meer bewijzen van geschoemel.
Maar meer dan een conflict tussen haar en Mornie
ziet de politie er niet in.
Het is eigenlijk een zeer,
als ik het zo allemaal over schouw,
is dat een zeer invoudige zaak.
Het is een motief, het is verdwijning,
het is een aanloop.
Het enige dat een blik is dat we geen lijk hebben
maar voor het rest is dat een banale doodslag
zou ik het kunnen zeggen.

[Transcript] Waar is zuster Gabrielle? / 8. De commissaris

En dat vind ik toch wat dubbel om te horen.
Voor commissaris Bokstalen en zijn mannen
is de zaak in 1991 eigenlijk opgelost.
Gaston Mornie heeft zuster Gabriel gedood
en het lichaam spoorloos laten verdwijnen.
Al dan niet met de hulp van een medeplichtige.
Alleen slagen ze er niet in om Mornie te laten bekennen
of om het lichaam van zuster Gabriel te vinden.
In mei 1992 maakt Bokstalen een stand van zaken op.
Ik citeer.
Alle relevante verhoren en onderzoeksverrichtingen zijn uitgevoerd.
De doorbraak moet nu van Mornie zelf komen.
Het zou nuttig zijn om hem om de drie A6-maanden
opnieuw te verhoren.
Als hij blijft ervaren dat het onderzoek niet gesloten wordt,
kan er, misschien mede door zijn opleiding als geestelijke,
een moment van bezinning komen.
Einde citaat.
Maar die bezinning is er dus nooit gekomen.
En dan vraag ik me af.
Hadden de politie en het gerecht echt niks meer kunnen doen?
Waarom heeft het parquet bijvoorbeeld nooit gevraagd
om een onderzoeksrechter aan te stellen?
Dat is een magistraat die door tastendere maatregelen kan nemen.
Die had Mornie bijvoorbeeld in verdenking kunnen stellen,
hem zelfs kunnen aanhouden,
in de hoop dat een paar nachten in de gevangenis
hem aan het denken zouden zetten.
Ik zie niet in waarom wij het onderzoeksrechter nodig hadden.
Wij konden huishoukingen doen met toestemming,
alle veroor komen doen.
Dat is kunnen onderzoeken eventueel.
Wij hadden geen beoefde aan een onderzoeksrechter.
Wat zou hebben geholpen om de directeur in verdenking te stellen
en eventueel in voorhechtenis te nemen?
Misschien had dat toch nog wat extra druk kunnen zetten?
Misschien, maar ik denk dat de gegevens om dat te doen,
om een arrestatie te doen,
dat toch wel een beetje te weinig waren.
Dus een onderzoeksrechter dient vooral om iemand aan te houden.
Maar op dat moment met de gegevens,
en nu eigenlijk ook nog,
denk niet dat er onderzoeksrechter zijn,
op basis van die elementen iemand zullen aanhouden.

[Transcript] Waar is zuster Gabrielle? / 8. De commissaris

Maar er waren ook bijvoorbeeld grondigere huishoukingen mogelijk geweest?

Ik zie niet in waar.

Wij hebben handen dat clooster,
we hebben dat kunnen doorzoeken.

Nee, we hebben dat wel redelijk grondig kunnen doen.

Commissaris Bokstalen vindt het misschien niet nodig,
maar ik blijf het raar vinden.

In elk moordonderzoek zou in principe toch altijd een onderzoeksrechter
aangesteld worden, en hier niet.

Dat wil ik later toch nog eens bij het parquet navragen.

En wat ik hen ook wil vragen,

had het parquet de directeur niet voor de rechter kunnen brengen.

De politie was na twee jaar onderzoek overtuigd van zijn schuld.

Zou het dan niet gelukt zijn om ook een assise-jury daarvan te overtuigen?

Nee, nee.

Dat vrees ik dat dat niet kan.

Assise-zaken, waar het het lijk niet gevonden is, zijn zeer, zeer zeldzaam.

En als er dan toch geen voorkomt, is de kans op een vrij spraak vrij groot.

Als er dan toch geen lijk is, moet er toch andere zeer stevige bewijzen zijn.

Dus de aanwijzingen zijn er, maar niet stevig genoeg

om daar een assise-zaken of een graag zaak voor in te spannen.

Ja, u hebt een hypothese, u bent er redelijk hard van overtuigd
dat hij klopt, maar het zou niet tot een veroordening geleid hebben.

Ja, zo kunt het wel stellen.

Dus omdat ik mij ook bewust ben met mijn ervaring
dat dat te weinig is om voor de veroordeling te worden
door een rijbankzaal of door een assise-zaken-jury.

Ja, dat klopt wel.

Het is pas na acht jaar echt gronden gezocht
en daardoor was er geen stevige bewijsmateriaal meer te vinden.

Maar dan nog hadden ze toch de gok kunnen wagen.

Wat hadden ze te verliezen?

En sowieso wil ik van het parquet horen waarom er pas na acht jaar gezocht is.

Maar dat is voor later.

Eerst wil ik eens zoeken naar het antwoord op de belangrijkste vraag

Waar is zuster Gabriel eigenlijk?

Allee wat dat hier was, graven in buurens nachts.

En kloppen.

En kloppen.